

Nr 1: 2020

Kort redovisning av lekfiskräkningen i Vätterns tillflöden våren 2020.

VÄTTERNFAKTA utgörs av en digital publikations-serie innehållande fakta som berör Vättern

Vätternvårdsförbundet

Jönköpings
Fiskeribiologi

Kort redovisning av lekfiskräkningen i Vätterns tillflöden våren 2020.

Niklas Nilsson

Jönköpings Fiskeribiologi AB

Senast uppdaterad: 2020-07-02

Jönköpings
Fiskeribiologi

Kort redovisning av lekfiskräkningen i Vätterns tillflöden våren 2020.

Beställare:

Karl-Magnus Johansson
Fiskeenheten, Naturavdelningen
Länsstyrelsen i Jönköpings län
551 86 Jönköping

Konsult:

Jönköpings Fiskeribiologi AB
Gjuterigatan 9
553 18 Jönköping
www.fiskeribiologi.se

Författare:

Niklas Nilsson, Jönköpings Fiskeribiologi AB

Kartmaterial:

GISdata från Länsstyrelserna

Foto framsida:

Hans Göran Hansson

Inledning

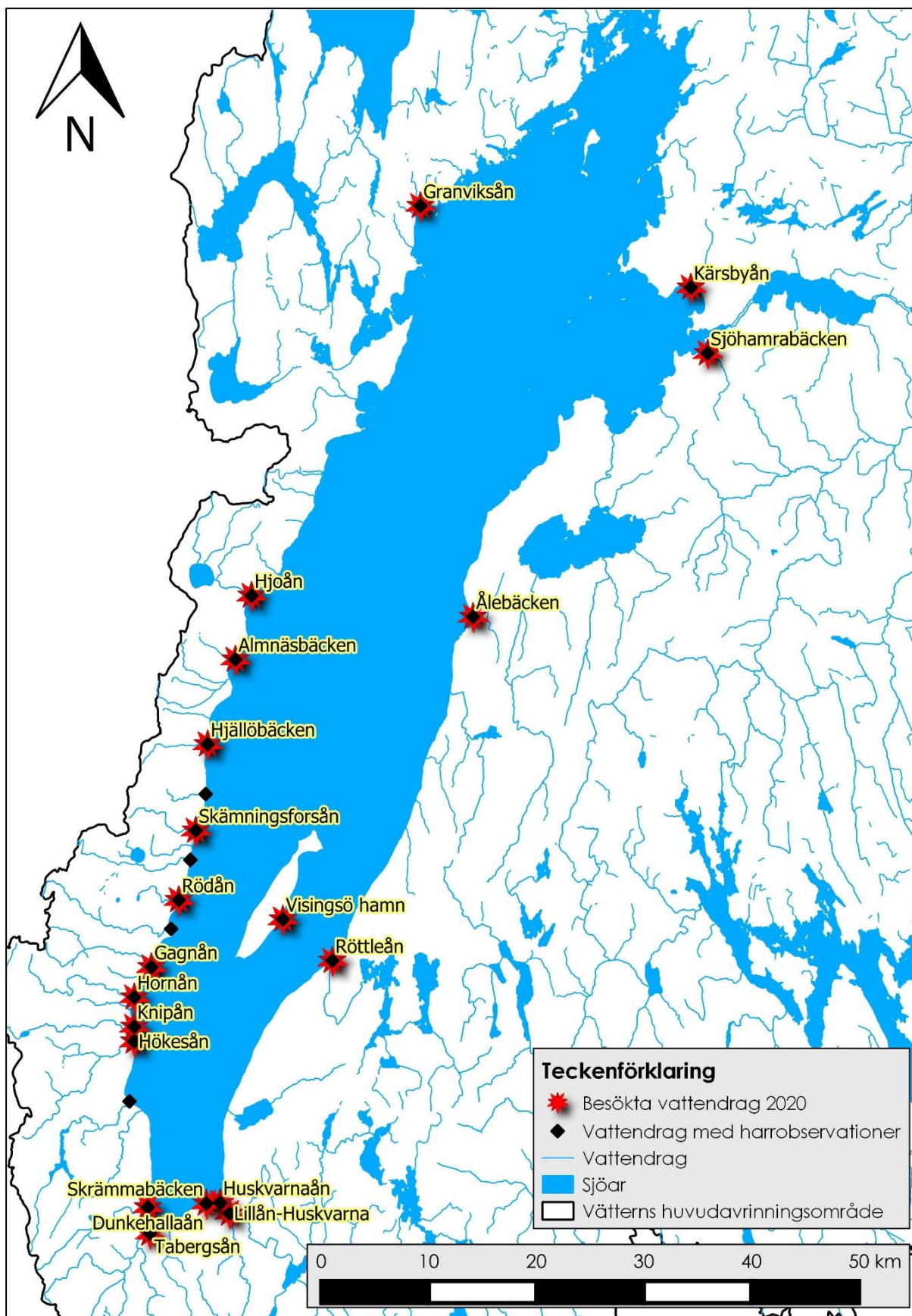
Räkning av lekande harr i Vätterns tillflöden har pågått sedan 1997 som en del i den regionala miljöövervakningen av Vättern. Mellan åren 1997 och 2004 utfördes detta av Fiskeriverkets utredningskontor i Jönköping på uppdrag av Vätternvårdsförbundet och under dessa år följdes två vattendrag, Röttleån cirka 5 km söder om Gränna på Vätterns östra sida respektive Hornån cirka 10 km norr om Habo på den västra sidan. Sedan våren 2005 pågår ett extensivt kontrollprogram där ett större antal vattendrag besöks årligen. Inför lekfishräkningen våren 2019 genomfördes vissa förändringar avseende metodiken i syfte att erhålla mer jämförbara resultat från år till år, bland annat delas vissa vattendrag upp i tydligt avgränsade delsträckor. För att underlätta arbetet möjliggjordes även rapportering via smartphone. Detta upplägg har tillämpats även under 2020. Övervakningen genomförs av frivilliga personer på ideell basis under ledning av Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Metod

Föreliggande sammanställning är baserad på uppgifter rapporterade till Länsstyrelsen i Jönköpings län till och med 2020-06-26. Totalt besöktes 19 vattendrag och Visingsö hamn i samband med harrens lek våren 2020 (Tabell 1 och Figur 1) och sammanlagt genomfördes 317 besök. Vissa vattendrag besöktes emellertid mer frekvent till följd av uppdelningen i flera delsträckor (totalt upprättades 490 separata besöksprotokoll). Både antalet besökta vattendrag och genomförda besök/upprättade protokoll ökade något 2020 jämfört med 2019. Årets inventering genomfördes av 33 personer under perioden 1:a mars – 25:e maj

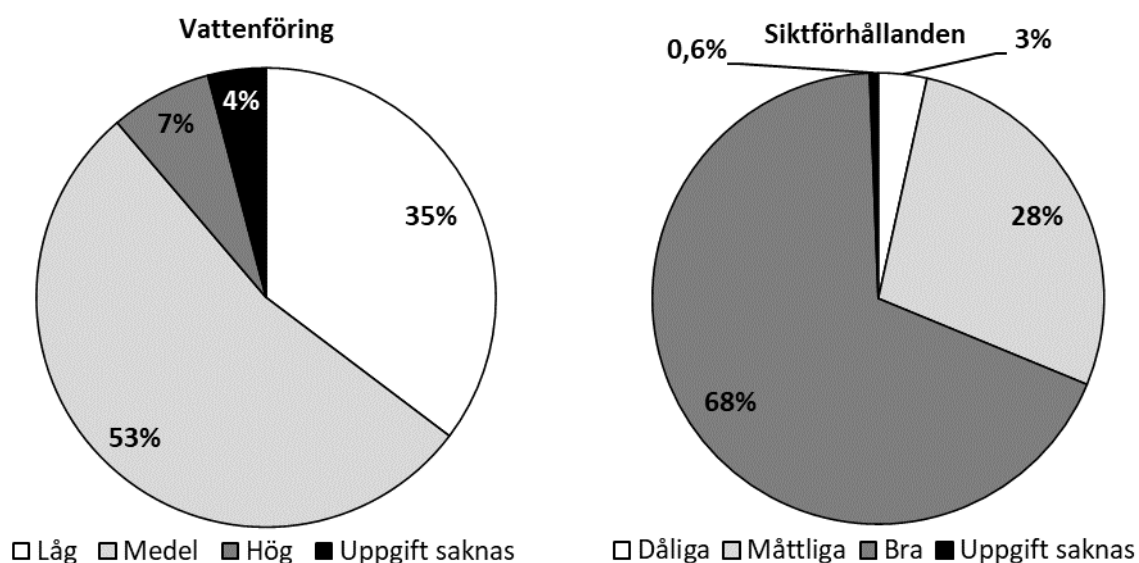
Tabell 1. Redovisning av de vattendrag som besöktes i samband med harrens lek våren 2020.

Vattendrag	Datum första besöket	Datum sista besöket	Antal besök	Antal protokoll
Almnäsbäcken	24-mar	24-mar	1	1
Dunkehallaån	21-mar	10-maj	44	58
Gagnån	24-mar	10-maj	15	15
Granviksån	24-mar	25-maj	12	12
Hjoån	01-mar	03-maj	12	32
Hjällöbäcken	24-mar	22-apr	3	6
Hornån	24-mar	15-maj	14	40
Huskvarnaån	03-apr	03-apr	1	1
Hökesån	22-mar	19-maj	27	31
Knipån	24-mar	23-apr	7	11
Kärsbyån	23-mar	14-maj	46	96
Lillån Huskvarna	01-apr	12-maj	27	27
Rödån	24-mar	15-maj	12	24
Röttleån	25-mar	14-maj	32	58
Sjöhamrabäcken	04-apr	18-maj	24	24
Skrämmabäcken	29-mar	05-maj	4	4
Skämningsforsån	24-mar	05-maj	4	4
Tabergsån	19-apr	25-apr	2	2
Visingsö hamn	10-apr	18-maj	19	19
Ålebäcken	25-mar	23-maj	11	25

Figur 1. De Vätterbäckar och Visingsö hamn som besöktes i samband med harrens lek våren 2020.

I samband med lekfiskräkningen våren 2020 bedömdes vattenföringen i vattendragen mestadels vara låg till normal för årstiden, medan siktförhållandena mestadels bedömdes vara bra (Figur 2). Majoriteten av besöken (83 %) påbörjades efter klockan 12 på dagen, varav ungefär hälften påbörjades efter klockan 16 på eftermiddagen.

Figur 2. Redovisning av de subjektiva bedömningarna av vattenföringen (t.v.) respektive siktförhållandena (t.h.) i samband med lekfiskräkningen våren 2020 (totalt antal protokoll =490).

Resultat & kommentarer

Den första observationen av harr våren 2020 skedde återigen i Hjoån och skedde den 22:e mars, vilket ligger i linje med de närmast föregående åren med undantag för 2018 då den första observationen skedde förhållandevis sent (Tabell 2). Den första harren som observerades i övriga vattendrag var i Knipån, vilket skedde den 7:e april. Den sista harrobservationen våren 2020 skedde den 18:e maj i Sjöhamrabäcken.

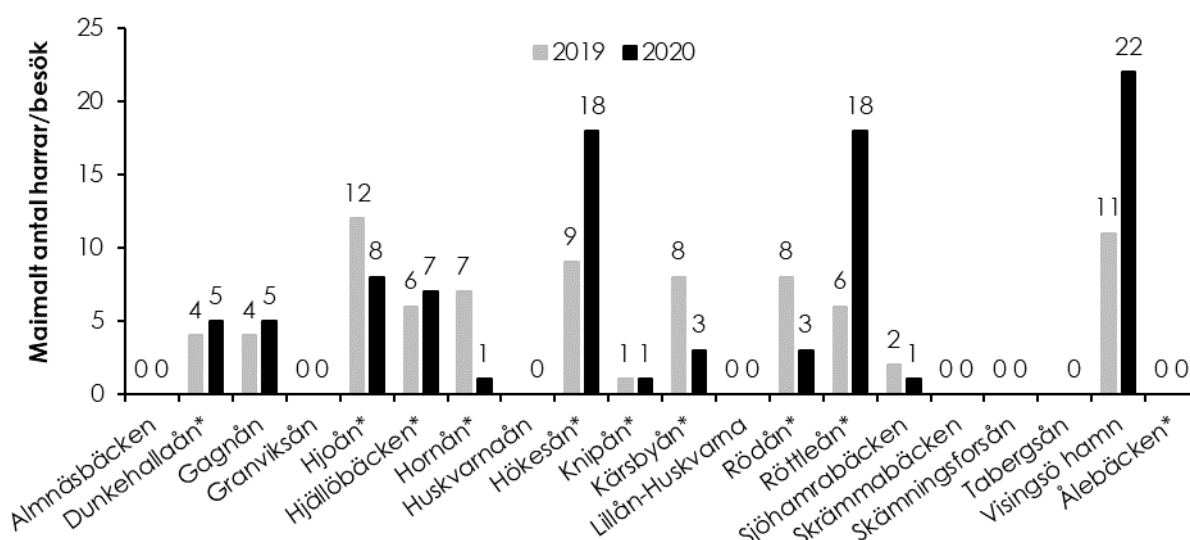
Tabell 2. Sammanställning av när den första respektive sista harrobservationen har skett i Vätterns tillflöden och Visingsö hamn under perioden 2005–2020.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Datum för första harrobservationen	24-qpr	19-qpr	12-qpr	07-qpr	11-qpr	08-qpr	13-qpr	28-mar	10-qpr	20-mar	12-mar	28-mar	28-mar	12-qpr	24-mar	22-mar
Vattentemperatur vid första harrobservationen	-	4,5	6,0	5,8-7,8	9,0	5,0	9,8	8,0	3,0-5,0	-	4,6	5,4-5,7	7,5-7,8	-	5,9	3,8
Datum för sista harrobservationen	13-maj	18-maj	30-maj	12-maj	18-maj	15-maj	10-maj	14-maj	20-maj	11-maj	17-maj	17-maj	29-maj	24-maj	21-maj	18-maj
Vattentemperatur vid sista harrobservationen	9,2	8,0-9,0	10,6	10,4-14,4	11,6	9,5	11,6	7,5-8,7	8,2-16,8	9,2	8,4-8,9	9,9	16,0	8,0-16,9	-	10,4

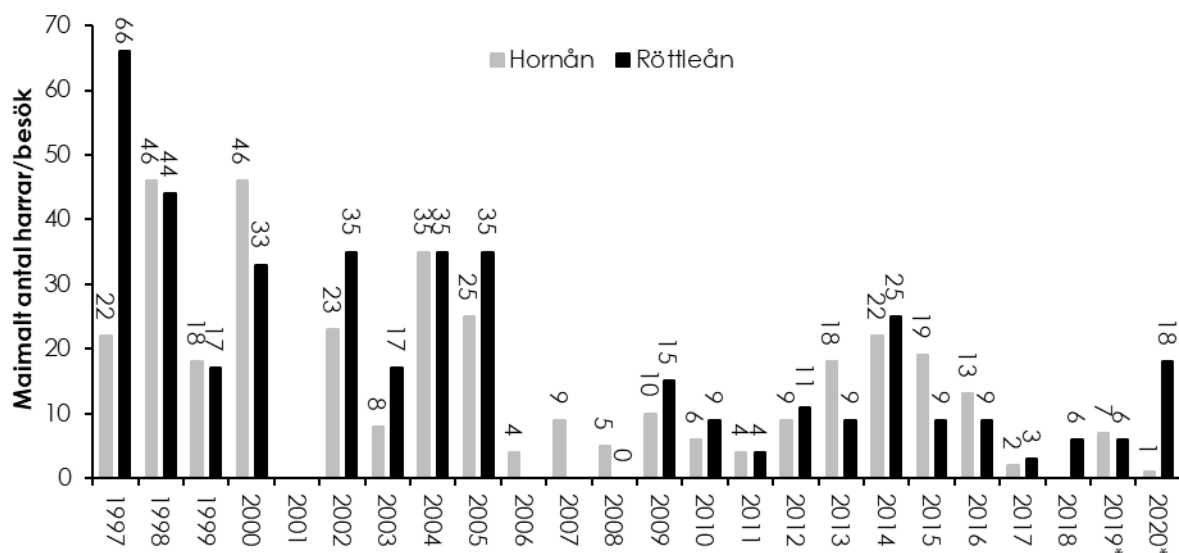
Av de 19 vattendrag och Visingsö hamn som besöktes våren 2020 observerades harr i 12 stycken (Tabell 3). Någon tydlig trend var svår att utläsa då det noterades såväl stora som små förändringar (både positiva och negativa) avseende det maximala antalet observerade harrar 2020 jämfört med 2019 (Figur 3). Värt att notera är emellertid tredubblingen i Röttleån som noterades förmiddagen den 5:e maj. Dock befinner sig Hornån på fortsatt låga nivåer (Figur 4).

Tabell 3. Sammanställning av resultaten från de vattendrag som besöktes i samband med harrens lek våren 2020. Med max. antal harrar avses det maximala antalet harrar som har observerats vid ett och samma besökstillfälle. * Vid lekfiskräkningen 2020 delades vattendraget upp i flera delsträckor.

Vattendrag	Antal protokoll	Max. antal harrar	Datum för första harrobservationen	Vattentemperatur första harrobservationen
Almnäsbäcken	1	0	-	-
Dunkehallaån*	58	5	23-apr	10,7-10,9
Gagnån	15	5	23-apr	7,6
Granviksån	12	0	-	-
Hjoån*	32	8	22-mar	3,8
Hjällöbäcken*	6	7	21-apr	-
Hornån*	40	1	26-apr	8,8
Huskvarnaån	1	0	-	-
Hökesån*	31	18	12-apr	7,0
Knipån*	11	1	07-apr	6,8-7,9
Kärsbyån*	96	3	17-apr	7,6-9,8
Lillån-Huskvarna	27	0	-	-
Rödån*	24	3	01-maj	-
Röttleån*	58	18	03-maj	8,6
Sjöhamrabäcken	24	1	05-maj	10,1
Skrämmabäcken	4	0	-	-
Skämningsforsån	4	0	-	-
Tabergsån	2	0	-	-
Visingsö hamn	19	22	26-apr	-
Ålebäcken*	25	0	-	-

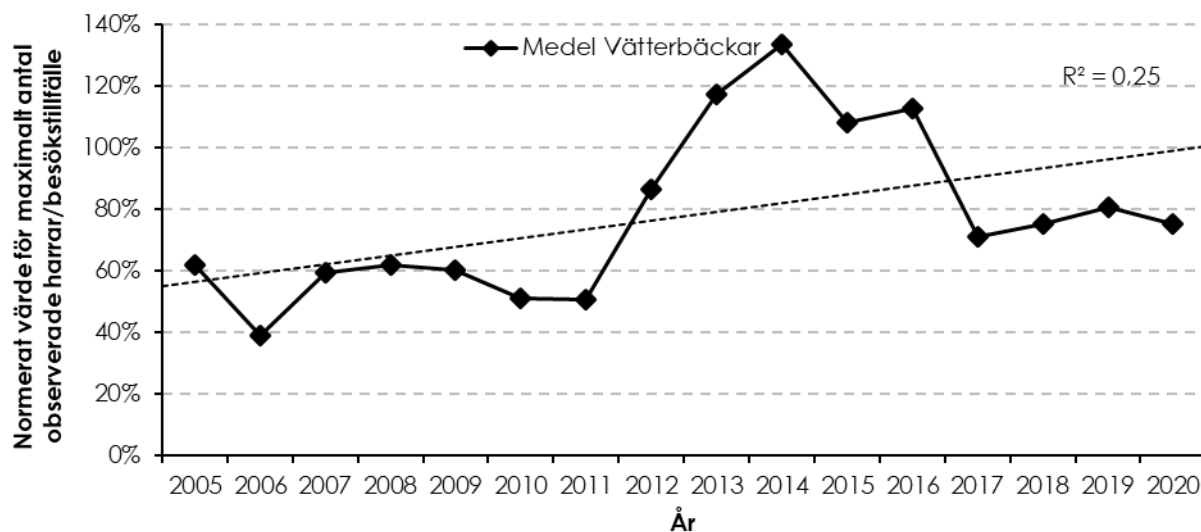

Figur 3. Maximalt antal observerade harrar vid ett och samma besökstillfälle i de av Vätterns tillflöden som besöktes i samband med harrens lek våren 2020 i förhållande till motsvarande värden våren 2019 (avsaknad av värde 2019 innebär att något besök inte skedde det året). * Vid lekfiskräkningen 2020 delades vattendraget upp i flera delsträckor.

Figur 4. Maximalt antal observerade harrar vid ett och samma besöksstillfälle i Hornån och Röttleån under perioden 1997-2020. Observera att lekfiskräkningen under perioden 1997-2004 genomfördes av personal från Fiskeriverkets utredningskontor i Jönköping, medan den under perioden 2005-2020 har genomförts av volontärer inom ramen för det extensiva kontrollprogrammet. * Vid lekfiskräkningen 2020 delades Hornån och Röttleån upp i tre delsträckor vardera.

Avseende trenden över tid indikerar resultaten från de senaste årens lekfiskräkningar fortsatt att det inte har skett någon påtaglig förändring i antalet lekande individer (Figur 5).

Figur 5. Normerade värden för det maximala antalet observerade harrar vid ett enskilt besöksstillfälle respektive år i samband lekfiskräkningarna i Vätterns tillflöden under perioden 2005-2020. Det normerade värdena har beräknats enligt: $\text{LOG}_{10}(\text{Max. antal observerade harrar år}x+1)/\text{LOG}_{10}(\text{Medel Max. antal observerade harrar 2005-2020}+1)*100$. Medel Vätterbäckar är ett medelvärde baserat på de normerade värdena för de av Vätterns tillflöden där besök har genomförts vid minst fjorton av vårarna under perioden 2005-2020 och där harr har observerats vid minst elva av vårarna i respektive vattendrag. Baserat på opublicerat arbetsmaterial Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Avslutningsvis vill vi rikta ett stort tack till alla de personer som på sin fritid har hjälpt oss att inventera harrens lekvattendrag under våren 2020. Era insatser och ert engagemang utgör en mycket viktig del i övervakningen av harrens lek i Vätterns tillflöden.

TACK OCH FÖRHOPPNINGSVIS PÅ ÅTERSEENDE VÅREN 2021!